

Habitat in Hungaria austro-orientali, in declivibus meridionalibus montis Allion ad Orsovam inter parentes ubi perraram inveni a. d. XIII. Kalendas Julias a. 1907.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungarische botan. Arbeiten.

Dr. Bernátsky Jenő: A füst okozta károkról. (Über Rauchschäden.)

Erdészeti Lapok XLVIII; 1909: 197—200.

Szerző felhívja a figyelmet arra, hogy nemcsak a koromnak a növényekre való ismeretes mechanikai és chemiai hatása okozza a fenyőknek Budapesten és környékén való sanyarú vegetálását, hanem tekintetbe veendőek itt egyéb, elsősorban az oekologiai tényezők is. A fenyők korai levélhullásának, rossz növekedésének, beteges külsejének előidézésében fontos tényezőként kell számításba venni az alföldszéli klimát, sőt a talajviszonyokat is. Fenyőinket gyakran pusztítja a gubacsdarázs (Chermes) is és csak a fekete fenyőt kiméli meg.

Der Verf. weist darauf hin, dass in Budapest und seiner Umgebung nicht nur der anfliegende Russ das Gedeihen der Coniferen beeinträchtigt, sondern dass hierbei auch andere, insbesondere oekologische Factoren in Betracht zu ziehen sind. Bei der Ermittlung der Ursachen des vorzeitigen Laubfalles, Zurückbleiben im Wachstume, kränklichen Aussehens unserer Coniferen sind auch die ungünstigen klimatischen Verhältnisse des Tieflandsrandes und die günstigen Bodenverhältnisse zu berücksichtigen. Unsere Coniferen werden auch sehr oft vom Chermes befallen, welcher nur die Schwarzföhre verschont.

Dr. Mágoesy-Dietz Sándor: A luczfenyő eltorzult toboza. (Die Krüppelzapfen der Fichte.)

Erdészeti Lapok XLVIII, 1909: 258—269.

Szerző ebben a közleményében hazánkból a Királyhegyről (Gömörmege) s Máramaros megyéből előkerült, de a külföldi irodalomból már régebben több helyről ismeretes visszagörbült pikkelyű luczfenyőtobozokkal foglalkozik behatóan, melyekre már egy előbbi

In diesem Artikel werden die vom Königsberge (Comit. Gömör) und aus dem Máramaroser Comitate herstammenden und in der ausländischen Literatur von mehreren Orten erwähnten Fichtenzapfen besprochen, bei welchen die Zapfenschuppen zurückgebogen

rövid cikkében is felhívta a figyelmet.

CRAMER a jelenség okát a fejlődés részleges megakadásában látja, de SCHRÖTER már nem tartotta kizártnak a belső örökölhető dispositiót sem. MÁGOCZY-DIETZ első közlésében a fagyra gyanakodott, mint olyan tényezőre, mely a visszaforduló pikkelyek továbbfejlődését épen a visszafordulás folyamában érte, míg WILLE a torzult tobozokat a termőfa mutatiójaként hajlandó felfogni.

Szerző kimerítően foglalkozik a pikkelyek anatómiai viszonyaival, mely a torzult tobozoknál eltérést mutat a normális szerkezettől. Nevezetesen a torzult toboz pikkelyének alsó részében az alsó oldalon a sclerenchymatikus sejtek fala nem vastagodik meg vagy legalább is a falvastagodás sokkal jelentéktelenebb, mint a rendes tobozpikkelyeken. Hol az alsó rész a felsőbe átmegegy, ott sclerenchyma egyáltalában nem alakul meg vagy legfeljebb néhány sorban falvastagodás nélkül. Ez az abnormalis anatómiai szerkezet magyarázza meg a torzulást, mert a felső oldalon erősebben kialakult hypoderma megakadályozza a termőpikkelyeket a felfelé való kiegyenesedésben. Valószínű, hogy ez a hypoderma a megporzás után a pikkely kiegyenesítését létesítő növekedés bekövetkezése előtt már kialakult s megtartotta

sind, und welche der Verf. in einer früheren Mitteilung kurz erwähnt hat.

CRAMER sieht die Ursache dieser Erscheinung in einer teilweisen Hemmung der Entwicklung, doch hält es schon SCHRÖTER nicht für ausgeschlossen, dass er sich hier um eine innere, vererbare Disposition handelt. Der Verf. glaubte in seiner früheren Mitteilung eine Wirkung des Frostes annehmen zu müssen, welcher die Zapfenschuppen in ihrer weiteren Entwicklung hemmen kann. WILLE ist geneigt die Erscheinung der Krüppelzapfen als Mutation aufzufassen.

Der Verf. erörtert eingehend die anatomischen Verhältnisse der Schuppen, welche bei Krüppelzapfen eine Abweichung zeigen. So sind die Wände der Sclerenchymzellen im unteren Teile der Unterseite der Schuppen nicht verdickt oder ist die Verdickung eine viel geringfügigere als bei normalen Schuppen. An der Stelle, wo der untere Teil der Schuppe an den oberen grenzt, entwickelt sich überhaupt kein Sclerenchym, oder es ist in wenigen Lagen vorhanden aber ohne Zellwandverdickung. Diese abnorme anatomische Structur erklärt die Verkrüppelung; denn das an der Oberseite stärker entwickelte Hypoderm hindert die Streckung der Schuppen nach oben. Es ist wahrscheinlich, dass das Hypoderm schon nach der Befruchtung vor dem Eintreten des die Streckung bewirkenden Wachstumes entwickelt ist und die

a pikkelyt a megporzásakor elfoglalt helyzetében. Ennek végleges beigazolására azonban még fejlődő tobozok vizsgálata is szükséges.

Szerző dolgozata végén véleményét abban foglalja össze, hogy a termőpikkelyeknek ezt az anatómiai eltérését külső körülmények hozhatták létre, bár nem tartja lehetetlennek, hogy öröklött dispositióval vagy mutationalis jelenséggel állunk szemben. Az utóbbiakat azonban még kétségtelenül nem bizonyítja az a tény, hogy ez a jelenség ugyanazon a fán több éven át mutatkozott. mert ugyanaz a külső ok több éven át is hathatott.

«Hogy ezt a bizonyítható külső okot nem ismerjük, még mindig nem jogosít fel arra, hogy a még kevésbé ismert és bizonyított öröklött dispositio vagy mutatio létrejöttét fogadjuk el magyarázatul.»

Schuppen in der Stellung festhält, welche sie bei der Befruchtung eingenommen haben. Zur endgiltigen Lösung dieser Frage ist aber noch die Untersuchung von jungen Zapfen nötig.

Nach Ansicht der Verf. können äussere Verhältnisse diese anatomischen Veränderungen hervorbringen, doch hält er es nicht für ausgeschlossen, dass eine vererbare Disposition oder Mutation vorliegt. Das letztere ist aber durch den Umstand, dass Krüppelzapfen auf ein und demselben Baume mehrere Jahre hindurch beobachtet werden, sind noch nicht unwiderleglich bewiesen, da dieselben äusseren Factoren auch mehrere Jahre hindurch einwirken konnten.

Der Umstand, dass wir den nachweisbaren äusseren Factor noch nicht kennen, berechtigt uns nach Ansicht der Verf. noch nicht dazu, dass wir die noch weniger bekannte Disposition oder Mutation als Erklärung dieser Erscheinung annehmen.

L.

Dr. Zemplén Géza és Roth Gyula: Adatok az erdei fák nitrogénfelvételéhez. (Beiträge zur Nitrogenaufnahme der Waldbäume.)

Erdészeti Lapok XLVIII, 1909: 97—117.

Thomas Jamieson: Válasz Dr. Kövessi Ferencz «Észrevételei»-re. (Bemerkungen Dr. Franz Kövessi's.)

Erdészeti Lapok, XLVIII, 1909: 200—207.

Ebben a két cikkben a szerzők polemikusan válaszolnak Dr. KÖVESSINEK lapunk ezidei évfolyamának 99—101. oldalán ismertetett «Észrevételek...» című kritikájára.

Diese zwei Artikeln enthalten eine Polemik gegen die Kritik Dr. KÖVESSY'S, über welche wir auf I. 99—101 dieser Zeitschrift berichtet haben.

Dr. Kövessi Ferenc: A növények nitrogénfelvevő szervéről szóló Jamieson-féle elmélet kísérleti kereszt-próbája. (Kritische

Untersuchung der Jamieson'schen Theorie über ein Stickstoff-sammelndes Organ der Pflanzen.) (U. o. 208—220).

Szerző ebben a közleményében a fentebbi cikkekkel polemizálva, egyszersmind előzetesen ismerteti a JAMIESON-féle elmélet kritikai megvizsgálására vonatkozó kísérleteinek főbb eredményeit. JAMIESON és követői: ZEMPLÉN és ROTH szerint fehérje az állítólag nitrogént felvevő szerekben csak akkor jelenik meg, ha a szőrök a levegővel érintkeznek. KÖVESSI-nek erre vonatkozó kísérletei azonban határozottan azt mutatják, hogy úgy a szabad levegőn, mint a nitrogéntől teljesen mentesített s csak oxigént tartalmazó üvegedényben tenyésztett növények ugyanolyan szörképleteket fejlesztek, s ezek a szőrök ugyanazokat a fehérjereactionokat mutatták. E szerint KÖVESSI-nek eredményei azt mutatják, hogy JAMIESON-nak és követőinek a nitrogéngyűjtő, illetve felvevő szerekről való elméletük tévedésen alapszik.

A M. B. L. 1909. évf. 99. oldalán a *Gingko* nemzetségnév írásmódjára vonatkozó megjegyzésünkre vonatkozólag a következő észrevételt kaptuk:

Dr. Zemplén Géza és Roth Gyula: Adatok az erdei fák nitrogénfelvételéhez.

A «Gingkyo» szót mi DR. MAYR H. müncheni egyetemi tanár helyesbítése alapján használjuk. Mayr az exotikus erdők egyik legjobb ismerője¹⁾ és több évet töltött Keletáziában, ennek alapján a kínai és japán nyelvből vett nevek helyesírása és kiejtése tekintetében irányadónak fogadható el. A «Fremdländische Wald u. Parkbäume» című munkában Mayr²⁾ több már megszokott írás és kiejtési mód helytelenségére mutat rá. Így a «Gingko» a kínai «Gingkyo» szónak helytelen elírdítése (288. l.) vagy pl.

¹⁾ I. p. MAYR: «Monographie der Abietinen des Japanischen Reiches». «Die Waldungen von Nordamerika.» (Rieger. München.) stb.

²⁾ Berlin. 1906. Paul Parey.

Verf. repliciert in diesem Artikel auf die obengenannten 2 Artikel und erstattet einen vorläufigen Bericht über seine Experimente, welche den Zweck verfolgten, die JAMIESON'sche Theorie kritisch zu prüfen. Nach JAMIESON und seinen Anhängern ZEMPLÉN und ROTH, erscheint Eiweiss in den angebliche Stickstoff sammelnden Organen nur dann, wenn diese Trichomgebilde mit Luft in Berührung kommen. Die Untersuchungen des Verf. beweisen aber entschieden, dass sich diese Trichome sowohl an in freier Luft als auch an in stickstoffreien (nur Sauerstoff enthaltenden) Medium cultivierten Pflanzen entwickeln und dass beiderlei Trichome dieselben Eiweissreactionen zeigen. Aus diesen Untersuchungen zieht der Verf. den Schluss, dass die Theorie JAMIESON's und seiner Anhänger auf einem Irrthume beruht. L.

az «Aucuba» helyesen «Aokiba» (japánul = kék-zöld levél (304. l.).
 Ugyancsak Mayr figyelmeztetett minket arra, hogy helytelen pl.
 a Tsuga szónak szokásos «Csúga» kiejtése, a helyes kiejtés «cúga».

Dr. Zemplén Géza és Rotn Gyula.

Válasz. A nemzetközi botan. congressus által a «Règles internat. pour la Nomenclature botanique» 57. fejezetében megállapított szabályllyal szemben, mely a növénynevek *eredeti* írásmódját írja elő s csak akkor engedi meg a correcturát, ha sajtóhiba vagy orthographikus tévedés van benne (magától értetődik, hogy latin s nem chinai orthographiáról lehet csak szó). Mayr úr véleménye tehát nem tekinthető mérvadónak.

A nemzetk. nomencl. szabályzathoz esatolt «recommandations» (Rec. XXX.) még külön is ajánlják, hogy tartózkodjunk orthographikus korrekturáktól.

Ami már most a Gingko név írásmódját illeti, ennek a névnek prioritása szempontjából számba jövő első forrása Linné Mant. Plant. altera 1771: 313 oldala, ahol Gingko és nem «Gingkyo» áll.

(Szerk.)

Moesz G. Az egres amerikai lizstharmtja hazánkban.

G. Moesz : Der amerikanische Stachelbeermehltau in Ungarn.

Növényt. Közl. VII. p. 219—225, Beiblatt 38—39, 1 szöveg képpel (Mit 1 Textfigur).

Szerző a *Sphaerotheca mors-uvae* (SCHW.) BERK.-t Rétyen (Háromszék m.) találta egy egresbokorcsopotton, hol a betegség csakhamar elterjedt; ez az előfordulás az ötödik adat hazánkra nézve. Szerző saját vizsgálatai alapján behatóan ismerteti a gombafajt s eredményei némileg eltérők a SALMON és HENNINGS adataitól. (Méretek:

Verf. entdeckte *Sphaerotheca mors-uvae* (SCHW.) BERK. bei Réty im Comitate Háromszék (Siebenbürgen), wo sich diese Krankheit rasch verbreitet hat. Diese Angabe ist nunmehr die fünfte für das Vorkommen in Ungarn. Der Pilz wird genau beschrieben, seine Eigenschaften weichen von den Angaben SALMON'S u. HENNINGS' etwa ab. (Dimensionen:

Perithecium keresztm. 70—100 μ , ascus 80—100 \times 50—73 μ , spórák 20—33 \times 11—18 μ , conidium 20—30 \times 13—17 μ .)

Vázolja ezután a gomba elterjedését Európában s egyzersmind annak a nézetének ad kifejezést, hogy — jóllehet az alak viszonyok egyezők — mégis elválasztandó a *S. Euphorbiae* (CAST.) SALMON fajtól, mellyel egyesítették.

Sodann schildert der Verf. die Verbr. dieses Pilzes in Europa und gibt seiner Ueberzeugung Ausdruck, dass er — trotz Uebereinstimmung der morpholog. Verhältnisse — von *S. Euphorbiae*. mit welcher er vereinigt wurde, zu unterscheiden sein wird.

L.

Doby G.: A sóskasavas sók szerepe a csirázásnál.

Ugyanott (Ebenda) p. 225—228, Beibl. 39—30. Lásd (vgl.) M. B. L. 1908 p. 309.

Wéber D.: Adatok néhány növénycsalád termésének és magjának anatómiájához.

Ugyanott (Ebenda) p. 228—233, Beibl. 40—42. Lásd (vgl.) M. B. L. 1908 p. 268 et 305.

Rapaics R.: Elzöldült csilagfürtvirág.

Ugyanott (Ebenda) p. 233, Beibl. 42.

Simonkai L.: Hazánk és az Adria északkeleti mellékének őshonos valamint honosított «*Ribes*»-fajai és azok fajtázatai.

Botanikai Közlemények VII. 1909, p. 2—26. Beibl. 2—3, 5 szövegek közötti képpel (mit 5 Textfiguren).

A következő fajokat tárgyalja: — Behandelt folgende Arten:

I. Diclinia: 1. *Ribes diacantha* PALLAS (Cult.). 2. *R. orientale* DE-F. (Cult.) 3. *R. alpinum* L., mit f. *Scopolii* (HLADN.) SIMK. [Süd-Karpathen]. 3 b. *R. Sennenii* (PAU) SIMK. (Cult.). 3/c. *R. pallidigemmum* SIMK [*R. Fleischmanni* BOBB. non Rb. Dinarische Alpen].

II. Monoclinia: 4. *R. multiflorum* KIT. [Süd-Kroatien]. 5. *R. urceolatum* TAUSCH (*petraeum* × *multiflorum*) [Cult.]. 6. *R. petraeum* WULF. 6/b. *R. Biebersteinii* Berl. (Cult.). 7. *R. Kitaibelii* DÖRFL. (*rubrum* × *petraeum*) [In Ungarn wild bisher nicht beobachtet.]. 8. *R. holosericeum* DIETR. et OTTO (Cult.). 9. *R. rubrum* L. (Cult.). 9/b. *R. Houghtonianum* JANCZ. (Cult.). 9/c. *R. hortense* HEDL. (Cult.). 10. *R. aureum* PURCH. (Cult.). 11. *R. Gordonianum* LEMAIRE (*aureum* × *sanguineum*). [Cult.]. 12a. *R. glutinosum* BENTH. (Cult.). [= *R. sanguineum* HORT. non PURSH.]. 12/b. *R. albidum* PAXT. (Cult.). 12/c. *R. megalanthos* SIMK. (Cult.). 13. *R. Carrièrei* SCHNEID. (Cult.). 14. *R. Späthianum* KOEHNE (Cult.). 15. *R. cereum* DOUGL. (Cult.). 16. *R. mogollonicum* GREENE (Cult.). 17. *R. floridum* L. HERIT. (Cult.). 17/b. *R. Schmidtianum* TAUSCH (Cult.). 18. *R. procumbens* PALL. (Cult.). 19. *Ribes nigrum* L. mit f. *griseum* SIMK., f. *aconitifolium* KIRCH., f. *apifolium* KIRCH. (In Ungarn nur verwildert.) 20. *Culverwellii* MACFARL. (Cult.). 21. *R. niveum* LINDL. (Cult.). 22. *R. divaricatum* DOUGL. (Cult.). 25. *R. oxyacanthoides* L. (Cult.). 24. *R. Grossularia* L.: α) *R. reclinatum* L., β) *R. uvaerispa* L., γ) *R. Grossularia* L. sensu strictiss., δ) *R. hybridum* BESS., ε) *R. glanduloso-setosum* KOCH, ζ) *R. hungaricum* SIMK. (Süd-Kar-

G. Doby: Über die Rolle der oxalsauren Salze bei der Keimung.

D. Wéber.: Beiträge zur Anatomie der Samen und Früchte einiger wichtiger Pflanzenfamilien.

R. Rapaics: Phyllodie der Lupinenblüte.

Simonkai L.: Synopsis specierum generis «*Ribes*», in Hungaria inque ditione Adriae septentrionali-orientalis — spontaneorum cultarumque.

pathen, Balkan). Das griechische *R. Grossularia* wird von dem echten mitteleuropäischen Linné's mit einer kurzen Diagnose unterschieden und mit den Namen *R. graecum* SIMK. belegt. 25. *R. pseudocynosbati* SIMK. (*cynosbati* × *grossularia* f.). [Gartenhybrid]. 26. *R. cynosbati* L. (Cult.). 28. *R. stenocarpum* MAXIM. (Cult.). Icones: *R. Scopoli*, *R. pallidigemmum*, *R. multiflorum*. L.

Tuzson J.: A *Potentilla rupestris rendszertani tagoló-dása és elterjedése.*

Ugyanott p. 207—218, Beibl. p. 34—38, 2 szöveggközi képpel (Mit 2 Textfiguren.)

Szerző a faj felfogására és annak tagolódására vonatkozó bevezetés után foglalozik a *Potentilla rupestris* európai*) s nyugatázsiai alakjaival. Mint-hogy felosztása eltér az annak idején előadottól (l. M. B. L. 1908. 269. o.) a következőkben ismertetjük:

J. Tuzson: Systematische Gliederung und Verbreitung der *Potentilla rupestris*.

Nach einer Einleitung, in welcher der Verf. seine Ansichten über den Artbegriff darlegt, behandelt er die europäi-schen*) u. westasiatischen Formen der *P. rupestris*. Da die nunmehr veröffentlichte Gruppierung der Formen von der s. Z. vorgetragenen (vgl. U. B. Bl. 1908, p. 269) abweicht, reproducieren wir sie hier:

Potentilla rupestris L.

var. 1. *gracilis* (FRIV.) ASCH. ET GRÄBN.

var. 2. *villosa* (LEC. ET LIAM.) TUZSON.

f. 1. *suecica* TUZS.

f. 2. *pyrenaica* TUZS.

var. 3. *Benitzkyi* (FRIV.) TUZS.

subv. 1. *grandiflora* (HEUFF.) TUZS.

f. 1. *banatica* (TH. WOLF.) TUZS.

f. 2. *rumelica* TUZS.

f. 3. *asperula* TUZS.

subv. *mollis* (PANČ.) TUZS.

var. 4. *strigosa* TH. WOLF.

var. 5. *orientalis* (KELL. ET SIEGFR.) TUZS.

var. 6. *minor* (BOISS.) TUZS.

f. 1. *Boissieri* TUZS.

f. 2. *pygmaea* (DUBY) TUZS.

L.

Moesz Gusztáv.: Magyarország *Cordyceps*-ei. 1. táblával. — u. ott p. 83—91.

Értékes kritikai feldolgozása a hazánkban előforduló *Cordy-*

G. Moesz: Die *Cordyceps*-Arten Ungarns. Mit 1 Tafel. Ebenda p. 83—91.

Eine wertvolle kritische Bearbeitung der in der Ungarn

*) (Mit Ausnahme von) A var. *Halácsyana* (DEGEN) TH. W. s (und) a *t. idaea* TH. W. kivételével, melyek ismeretlenek a szerző előtt.

ceps gombafajoknak; szerző kimutatja, hogy nálunk a következő fajok találhatók: 1. *C. militaris* (L.) LINK, 2. *C. ophioglossioides* (EHRH.) LINK, 3. *C. capitata* (HOLMSK.) LINK, 4. *C. entomorrhiza* (DICKS.) FRIES, 5. *C. clavulata* (SCHWEINITZ) ELLIS et EVERH., — amelyek közül a: 2, 3. földalatti gombákon, az: 1., 4. és 5. izeltlábúak hulláin él. A *C. entomorrhiza* (Magas-Tátra, Nesselblösse leg. MOESZ) és a *C. clavulata* (Bars megye, Fenyőkosztolány közelében leg. MOESZ; Szabadka m. gyűjt. KISS F.) hazánk Florájára új adat. — Szerző azonkívül kimutatja, hogy HAZSLINSZKY «*C. alutacea*»-ja a *Podocrea*-nemzetségbe való, *C. Sphingum*-a pedig törleendő, mert ez nem más, mint egy *Orchis-pollinarium*; egyes szerzők (HAZSLINSZKY, BÄUMLER etc.) «*Isaria farinosa*»-i részben = *Botrytis Bassiana*, részben *B. tenella*-nak bizonyítottak. JAAP «*Isaria lecanicola*»-ja = *C. clavulata* conidiumos alakja.

A különben is fontos és nagy körültekintéssel írott értekezés értékét nagyban emeli a hozzátartozó tábla 20 igen szép rajza.

Hollendonner F.: Az *Alyssum Arduini* szárának anatómiájáról.

Ugyanott (Ebenda) p. 26—40, Beibl. p. 3—6, 9 szövegközti képpel (Mit 9 Textfiguren.)

Szerző beható anatómiai vizsgálat tárgyává vetette a gélérthegyi *A. Arduini*t és céljául tüzte ki elsősorban a *Dennert*-féle xylem- és prosenchyma-gyűrűk értékét morpho-

vorkommenden *Cordiceps*-Arten; der Verfasser weist nach, dass in Ungarn folgende Arten vorkommen: 1. *C. militaris* (L.) LINK, 2. *C. ophioglossioides* (EHRH.) LINK, 3. *C. capitata* (HOLMSK.) LINK, 4. *C. entomorrhiza* (DICKS.) FRIES, 5. *C. clavulata* (SCHWEINITZ) ELLIS et EVERH. Von diesen leben 2., 3. auf unterirdischen Schwämmen, 1., 4. und 5. auf verwesenen Arthropoden. *C. entomorrhiza* (Hohe-Tátra, Nesselgrat leg. MOESZ) und *C. clavulata* (Comit. Bars, in der Gegend von Fenyőkosztolány leg. MOESZ; bei Szabadka leg. F. KISS) sind für die Flora von Ungarn neu. Ausserdem weist der Verfasser nach, das HAZSLINSZKY'S «*C. alutacea*» in die Gattung *Podocrea* gehört; HAZSLINSZKY'S «*C. Sphingum*» aber zu streichen ist, weil dieses eine Pollinarium einer Orchidee ist. Die «*Isaria farinosa*» einiger Verfasser (HAZSLINSZKY, BÄUMLER etc.) gehört teils zu *Botrytis Bassiana*, teils zu *B. tenella*. «*Isaria lecanicola*» JAAP'S ist = *C. clavulata* mit Conidien.

Die ausserordentlich wichtige, gewissenhaft ausgearbeitete Abhandlung zieren 20 Abbildungen auf einer Tafel. Gy.

F. Hollendonner: Über die Anatomie des Stengels von *Alyssum Arduini*.

Verf. hat das am Blocksberge bei Budapest wachsende *A. Arduini* einer eingehenden anat. Untersuchung unterzogen, in erster Linie, um auf dem Wege morphol., entwicklungs-

logiai, fejlődéstani és mikrokémiai vizsgálatokkal felderíteni. Munkájának főeredménye annak a megállapítása, hogy a virágos szár alsó részében megvan ugyan a *Turritis*-, felső részében pedig a *Cochlearia*-typus, de a kettő között fokozatos átmenetet találunk, s ez okból nem lehet szó a DENNERT-féle u. u. metamorphosis-stadiumokról. Az idősebb (évelő) szárban csak a *Turritis*-typus van meg, úgyhogy sem a virágos, sem az évelő szár nem sorozható DENNERT *Alyssum*-typusa alá.

Megjegyezzük, hogy a VRBA vizsgálta *A. saxatile* (auct.), a melyre a szerző hivatkozik s a szerző *A. Arduini*-je egy és ugyanazon növény.

Tőkés Lajos: Levélkulcs a fák és cserjék 335 fajának megismeréséhez. (Schlüssel zum Bestimmen von Blättern von 335 Bäumen und Sträuchern.)

Nagy-Kanizsa 1908, 8°, 72 p. és Déluagyarországi Természettudományi Közlöny 1908, p. 137—225.

A kezdő fokon eléggé használható kis munka, melynek összeállításakor szerző tekintettel volt egyes hazai irodalmi forrásokra is. Sajnos, hogy kellő kritikával nem készülvén, több ritkának épen nem mondható hazai faj hiányzik belőle, jöllehet a kulcsban egyes olyan fajokat is találunk, melyek még kultiválva is alig fordulnak elő nálunk.

geschichtl. u. mikrochem. Untersuchungen den Wert der DENNERT'schen Xylem- u. Prosenchym-Ringe zu prüfen. Die Hauptergebnisse sind, dass am blühenden Stengel im unteren Teile tatsächlich der *Turritis*-im oberen Teile aber der *Cochlearia*-Typus anzutreffen ist, dass aber zwischen beiden graduelle Uebergänge zu finden sind, dass also von einem sog. Metamorphosenstadium DENNERT's keine Rede sein kann. An älteren Stengeln ist nur der *Turritis*-Typus zu finden, so dass weder der blühende, noch der ältere Stengel dem DENNERT'schen *Alyssum*-Typus entspricht.

Wir bemerken hierzu, dass das von VRBA untersuchte und vom Verf. citierte *A. saxatile* (auctor.) und *A. Arduini* Fritsch ein und dieselbe Art ist. L.

Ein brauchbares Büchlein für Anfänger, bei dessen Verfassung der Autor auch die einheimischen liter. Quellen berücksichtigt hat. Die Auswahl der einzelnen Arten ist leider nicht mit gehöriger Kritik erfolgt, so dass einige gerade nicht seltene Arten vermisst werden, während wieder andere aufgenommen sind, welche bei uns auch in Culturen selten zu finden sind.

Dr. Zelenyák János: A gyógynövények hatása és használata. (Wirkung u. Gebrauch der Arzneipflanzen.)

Budapest 1908, 8°, 256 + LII. p, XL. tab.

Szerző fenti cím alatt a régi XVI. századbéli «Kräuterbuch»-ok színvonalát meg sem közelítő munkát nyújt, mely temérdek botanikai hibái mellett az előszóban foglaltak el- lenére is egyenesen a kuruzslást propagálja s mint ilyen, a benne közzétett veszélyes receptek folytán közegészség- ügyi szempontból is kifogásol- ható.

Ein «Werk» welches weit unter dem Niveau der «Kräuterbucher» des 16. Jahrhun- dertes steht und welches nebst einer Unmenge von botanischen Irrtümern der Kurpfuscherei geradezu Vorschub leistet. We- gen einige gefährlichen Re- zepte ist sein Erscheinen auch in sanitätspolizeilicher Be- ziehung zu beanstanden.

**Dr. Augustin Béla és Dr. Lengyel Géza: Vezérfonal
pharmakobotanikai gyakorlatokhoz.** (Leitfaden zu pharmako-
botanischen Uebungen.) A budapesti gyógyszerész-gyakornoki iskola
hallgatói részére.

Németbogsán 1908, 8°, 100 p.

A drogok praeparálására s a növények gyűjtésére és szárí- tására vonatkozó utasítások után a Budapest környékén elő- forduló gyógyszerészeti szem- pontból fontos növényeket tár- gyalja systematikus sorrendben.

Behandelt das Praepariren der Drogen, Sammeln, Trock- nen der Pflanzen und die um Budapest vorkommenden in pharmakologischer Beziehung wichtigen Pflanzen in syste- matischer Reihenfolge. L.

**Dr. Hollós László: Új gombák Kecskemét vidékéről. VI.
(Fungi novi regionis Kecskemétiensis VI.)**

Annales historico-natur. musei nat. Hung. vol. VII. 1909 p.
50—58.

Ujonnán leírt fajok:

Neu beschrieben:

Sphaerella silenicola (in caulibus siccis *Sil. Otitis*), *Lepto-
phaeria Muscari* (in caul. sicc. *Musc. comosi*), *Lept. thalictricola*
(in caul. sicc. *Thal. collini*), *Gnomonia Geranii* (in caul. sicc. *Ger.
sanguinei*), *Phyllosticta Pteleae* (in fol. vivis *Pt. trifoliatae*), *Phoma
Bidentis* (in caul. sicc. *B. tripartiti*), *Phoma Scorzonerae* (in caul.
sicc. *Scorz. purpureae*), *Ascochyta Abutilonis* (in fol. vivis *Ab.
Avicennae*), *A. Periplocae* (in fol. languidis *P. graecae*), *Diplodina
Mahoniae* (in ramulis siccis *M. Aquifolii*), *Septoria Periplocae* (in
fol. languid. *Peripl. Graecae*), *Rhabdospora Dauci* (in caulibus siccis
D. Carotae), *Rh. Geranii* (in caul. sicc. *Ger. sanguinei*), *Ph. Scor-
zonerae* (in caul. sicc. *Scorz. purp.*), *Rh. Symphyti* (in caul. sicc.
S. officin.), *Coniothyrium Phytolaccae* (in caul. siccis decorticatis
Phyt. decandrae), *Diplodiella Silenes* (in caul. siccis decorticatis
S. Otitis), *Hendersonia sarmentorum f. Mahoniae* (in ram. siccis
Mah. Aquifol.), *Hendersonia pulchella* (in caul. siccis *Prunellae
albae*), Var. *Scorzonerae* (in caul. sicc. *Scorz. purp.*), *Camarosporium
Artemisiae* (in caul. sicc. *Artem. scopariae*), *Didymaria Epilobii* (in

fol. sivis et languidis *Ep. hirsuti*), *Ramularia Cerinthos* (in fol. viv. Cer. minoris), *Ramul. Peucedani* (in fol. vivis *Peuc. arenarii*).

D. Hirc: *Iz proljetue flore topuskoga i njegove okoline.* «Glasnik hrv. prirod. drustva» XX. 1908.

Topusko környékének tavaszi flórájával foglalkozik.

Behandelt die Frühjahrsflora der Umgebung von Topusko.

Mágoöcsy-Dietz S.: *Hazslinszky Frigyes hagyatékából.* I. Adatok Horvátország és Fiume zuzmó- és moha flórájához. Aus dem Nachlasse F. Hazslinszky's I. Beiträge zur Flechten- und Moosflora von Kroatien und Fiume.

Növt. Közl. VII. 1908. p. 201—7; Beiblatt p. (33)—(34).

Szerző néhány szakember kívánságára Hazslinszky kézírata hagyatékából a czimben megjelölt értekezést teszi közzé. Azonban csupa olyan adatokat publikál, melyeket már Hazslinszky maga tett közzé részint a helynek pontos megjelölésével, részint mint általánosan elterjedtetek külön lelöhely megemlítés nélkül.

Dr. Richter Aladár: *Jelentés a Növénytárról.* Az Erdélyi Muzeum-Egyesület évkönyve, p. 61—75., Budapest 1909.

A növénytárnak különösen Botanikus Muzeum-a gyarapodott számottevőleg és pedig 30 db növénycsoportbeli keretes képpel — amelyek a londoni magyar kiállításon is szerepeltek volt — különböző vidékről eredő száraz- és formalinos készítménnyel, fatörzsekkel s egyéb értékes (komlótohoz-, kövület-, mag-, üveges keretbe foglalt növénykép — etc.) sorozattal. — A tár kryptogamius gyűjteményének szaporodása: 200 alga, 320 gomba, 300 zuzmó, 500 moha, összesen 1320 példa; a herb. phanerogamicum gyarapodása 920 genus = 8413 lap. Örvendetes, hogy, a na-

Verf. hat auf Wunsch einiger Fachgenossen aus dem handschriftlichen Nachlasse Friedr. Hazslinszky's den oben betitelten Beitrag veröffentlicht. Es sind das aber alles nur Angaben, welche schon Hazslinszky selbst in seinen Werken veröffentlicht hat. D.

Dr. Aladár Richter: *Bericht über die botanische Abteilung des siebenbürg. Museal Vereines.* p. 61—75.

Es wurde hauptsächlich die Schausammlung bemerkenswert vermehrt und zwar mit 30 St., eingerahmten Pflanzengruppen, — welche in London in der Ungarischen Ausstellung ausgestellt waren — ferner mit aus verschiedenen Gegenden stammenden trockenem- u. Formol-Praeparaten, Baumstämmen, mit einer wertvollen Reihe von Humulus-Früchten, Petrefacten, Samen, Photographien etc. Das Kryptogamenherbar wurde um 200 Algen, 320 Pilzen, 300 Flechten, 500 Moosen, zusammen 1320 Exempl., das Phanerogamenherbar um 8413 Nummern vermehrt.

gyobbára beépített és eredeti czéljától, egyéb körülmények befolyásoló — de méltánylandó — hatására megfosztott Museum-kertben tengődő botanikus kert helyett egy új botanikus kert megalapítására 200,000 korona költségrészletet irányzott elő az 1909. évi áll. költségvetés.

A tár gyűjteménye gyarapítása czéljából 76 gyűjtő-kirándulást tett.

Sehr erfreulich ist, dass statt des alten botanischen Gartens, welcher in dem jetzt schon grösstenteils verbauten und seinem ursprünglichen Zwecke entzogenen Museum-Garten liegt, ein neuer gegründet wird, zu welchem Zweck im Budget 200,000 Kr. veranschlagt sind.

Die Angestellten machten 76 Excursionen. Gy.

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botan. Arbeiten.

F. Pax: Grundzüge der Pflanzenverbreitung in der Karpathen II. Band. Die Vegetation der Erde X. 8°, 322 + VIII, mit 28 Textfiguren und 1 Karte. Leipzig, V. Engelmann, 1908.

Pax munkája az utóbbi évek hazánkra vonatkozó botanikai irodalmának nemcsak a külső terjedelmére, hanem belső értékére nézve is a legjelentősebb terméke. Szerző a Kárpátok flórájára vonatkozó munkákat, feljegyzéseket és számtalan helyen széjjelszórt egyes adatokat mintaszerű módon áttekinthető egészben egyesítette s ezt a munkának fontosságban jelentős részét képező egyéni észleleteivel kiegészítve, egy minden ízében modern növényföldrajzi munkában összeolvastotta.

Szerzőnek számos utazásai alkalmával a helyszínen tett tanulmányai, mely nélkül sohasem sikerült volna neki az irodalomban szétszórt tiszta buzát a sok konkolyból kiválasztani, az eddig publikált palaeontologiai adatok kritikai vizsgálá-

Unter den in den letzten Jahren über die Flora unseres Landes erschienenen Werken ist das im Titel genannte nicht nur dem Umfange nach, sondern auch inhaltlich das bedeutendste. Verf. hat es verstanden die in vielen Werken, Aufsätzen und Berichten zerstreuten auf die Karpathenflora bezüglichen zahllosen Einzelbeobachtungen in mustergiltiger Weise zu einem übersichtlichen Ganzen zu vereinigen und mit den das eigentliche Gerüst des Werkes bildenden Eigenbeobachtungen vereint zu einem modernen pflanzengeographischen Werk auszubauen.

Die vom Verf. während vieler Reisen an Ort und Stelle vorgenommenen Studien, ohne welche es ihm nie und nimmer gelungen wäre, den in der Literatur zerstreuten Weizen vom vielen Spreu zu sondern, die kritische Prüfung der bisher

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [8](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 241-252](#)